

*El futur digital
de la ràdio i la televisió*

PARLAMENT DE CATALUNYA

El futur digital de la ràdio i la televisió

VI Jornada Parlamentària
sobre Mitjans de Comunicació Audiovisuals

PARLAMENT DE CATALUNYA

Barcelona, 2006

BIBLIOTECA DE CATALUNYA, DADES CIP

Jornada Parlamentària sobre Mitjans de Comunicació Audiovisual
(6a : 2006 : Barcelona)

El Futur digital de la ràdio i la televisió : VI Jornada Parlamentària
sobre Mitjans de Comunicació Audiovisuals. (Testimonis parlamentaris ; 25)
ISBN 84-393-7314-7

I. Catalunya. Parlament II. Títol III. Col·lecció: Testimonis parlamentaris ; 25
1. Mitjans de comunicació digitals Catalunya Congressos 2. Radiodifusió digital
Catalunya Congressos 3. Televisió digital Catalunya Congressos
621.396/.397(467.1)(061.3)

Primera edició, desembre del 2006 (edició núm. 272)
Col·lecció Testimonis Parlamentaris, 25

© Parlament de Catalunya
Parc de la Ciutadella, s/n · 08003 Barcelona
Tel. 933 046 635 · Fax 933 046 636
www.parlament.cat
A/e: edicions@parlament.cat

Impress a: Indústries Gràfiques Gabriel Gibert, SA (Tarragona)
Enquadernat a: Enquadernacions Fontanet, SL (Lleida)

Tiratge: 650 exemplars

ISBN: 84-393-7314-7
Dipòsit legal: B-53315/2006

Taula de continguts

Presentació	7
Ernest Benach	
Carme-Laura Gil	
Obertura	13
Ernest Benach	
Joan Majó	
Francesc Codina	
I Sessió. Els aspectes tecnològics de la digitalització	23
<i>TDT: Què hem fet i on som?</i> / Pere Vila	25
<i>La recepció digital a les llars catalanes</i> / Emili Prado	32
<i>La transmissió del senyal digital</i> / Ramon Pallarès	40
<i>L'experiència francesa de la digitalització</i> / Thierry Vachey	45
Taula rodona	58
II Sessió. Repercussions socials, culturals i econòmiques de la ràdio i la televisió digitals 65	
<i>Les experiències «Micromercats» i «Maresme digital»</i> / Joan Rosés	67
<i>La proposta del Govern de la Generalitat de Catalunya sobre la TDT</i> / Santiago Ramentol	72
<i>La perspectiva de les televisions locals</i> / Miquel Bonastre	77
<i>L'experiència d'implantació del sistema digital a Alemanya</i> / Gernot Schumann	81
<i>Repercussions culturals de la digitalització a Catalunya</i> / Joan Manuel Tresserras	88
Taula rodona	92
III Sessió. Oferta de continguts a través de nous operadors digitals	103
<i>L'oferta pública de TDT de la TVC</i> / Francesc Escribano	105
<i>L'oferta pública de les televisions locals</i> / Rafel de Ribot	109
<i>L'oferta pública de la ràdio digital des de Catalunya Ràdio</i> / Montserrat Minobis	113
<i>Les prestacions de la radiodifusió privada</i> / Francesc Robert	119
<i>L'experiència britànica d'implantació de la ràdio digital</i> / John Sykes	123
Taula rodona	133

L'oferta pública de la ràdio digital des de Catalunya Ràdio

MONTSERRAT MINOBIS, *directora de Catalunya Ràdio SRG, SA*

Moltes gràcies.

Bona tarda a tothom. El president de la mesa acaba de remarcar-ho, fa la sensació que quan es parla de televisió, la ràdio sempre queda en un segon terme i una mica en pla obscurantista tot el que ha fet i ha dissenyat. Però això no vol dir que —i és el que els vull fer explícit en aquests moments— haguem estat aturats en el procés d'avanç tecnològic que això implica, en la implantació i en la dinàmica diària de la DAB, de la ràdio digital.

Haig d'afirmar també que en aquests mesos, ara fa justament un any que sóc al capdavant de les emissores de la Generalitat, he refermat la meua pròpia confiança i la dels meus col·laboradors i col·laboradores més pròxims en el que representa, d'aposta pel futur més immediat de la ràdio, la digitalització. No se'ls escaparà tampoc que, com ha dit el professor Emili Prado, la ràdio no ha merescut, des de les instàncies administratives o governamentals, una aposta clara, definida i amb data d'apagada o de traspàs gradual de la ràdio analògica a la digital com ho ha merescut la televisió. I tampoc se'ls escaparà que, en el decurs d'aquesta Jornada, les ponències o les intervencions sobre aquesta qüestió han estat un bé escàs. Sortosament ara tindrem una bona mostra que aquest bé escàs s'està superant de mica en mica, centrat en el que ha explicat el senyor Schumann, que, per cert, ens ha clavat una galleda d'aigua freda al damunt, però jo, com el professor Tresserras, sóc optimista per naturalesa, i per tant, no voldré caure en aquest pessimisme. Els explicaré jo mateixa, i a més a més un els altres dos ponents que m'acompanyen, algunes de les experiències, segurament des de l'òptica de l'empresa privada menys optimista en aquest sentit, i en canvi, l'exemple de la BBC ens esperançarà en un futur més o menys important pel que fa referència a la DAB.

Com que ens han demanat que siguem sintètics i breus, intentaré saltar-me tot el que és el procés històric del que ha estat l'inici de la DAB a Catalunya Ràdio i em centraré en la situació actual. Emetem en digital a través de quatre programes, diguem-ne més o menys convencionals o generalistes, que són Catalunya Ràdio, Catalunya Música, Catalunya Cultura i Catalunya Informació. Però, a més a més, tenim dos programes molt concrets i molt específics que són de música: un de mú-

L'exposició de l'orador és acompanyada d'una projecció de xarts que es reproduïxen en l'annex VI.

sica de jazz i un altre dedicat a la música catalana o a la música feta pels autors i els compositors i interpretada pels cantants del país.

Com trenquem el cercle viciós d'aquesta situació en què ens trobem en aquests moments? Ens trobem que no tenim..., no continguts, no cobertura, no promoció i no receptors. Evidentment, hem de necessitar una millor cobertura. Podríem afirmar ara mateix que cobrim un 85 per cent de la població i un 42 per cent del territori, que la programació diferenciada s'està fent per fases, que hi ha una presència d'aparells integrats al mercat, o hauríem d'exigir que hi hagués una presència d'aparells integrats al mercat, de marques de prestigi reconegut, i a preus competitius. Com vostès saben, és molt fàcil ara trobar al mercat aparells de diferents marques, però que no tenen un prestigi consolidat dins el mercat de la radiodifusió. Per tant, crec que seria exigible que les empreses de radiodifusió fortes, sòlides i potents apostessin realment per posar en el mercat els seus aparells. I segurament ens caldria també una gran campanya de promoció per part de tothom, inclosa l'Administració. Hem de dir, i això sortirà d'aquí a una estona, que Catalunya Ràdio ha fet aquests esforços de campanya de promoció fa qüestió de dos o tres anys enrere, i que els resultats, evidentment, no han estat els que nosaltres hauríem pogut esperar.

L'Administració i la ràdio pública tenim claríssim que són els que han de liderar aquest projecte de la posta en marxa de la ràdio digital. I per això ens trobem, nosaltres, a Catalunya Ràdio, en la situació en què estem. Només en un entorn on la cobertura sigui suficient, la ràdio pública ha de ser el motor dels nous continguts com assenyalava molt bé el professor Emili Prado aquest matí. És important incidir en aquests nous continguts perquè, evidentment, hem d'adreçar-nos a un públic amb un cert poder adquisitiu, ja que els aparells de ràdio que en aquests moments són en els mercats, primer, són molt pocs, i segon, el preu és excessiu. Podem adreçar-nos a un públic jove, que crec que és el que ens hauria d'interessar, també ho ha remarcat el professor Tresserras quan parlava de la nova cultura popular del nostre país. Per què? Perquè jo, personalment, a través d'un taller de ràdio que estic fent aquest trimestre a la Pompeu Fabra, m'he adonat que els que consumeixen la tecnologia més avançada són la gent jove. Vénen a classe amb tots els aparells haguts i per haver. Per tant, doncs, què hem de fer? Intentar que aquests continguts que vulguem transmetre a través de la digitalització siguin una oferta directament adreçada a aquest públic jove.

Actualment Catalunya Ràdio està preparada per poder donar forma als dos canals musicals que emeten en DAB sota dos paràmetres inqüestionables com abans ja he remarcat: buscar un espai no cobert entre les emissores actuals, és a dir, amb nous continguts però atractius bàsicament per a un públic majoritari, és a dir, adreçat a tothom, i buscar uns continguts atractius per a un ampli sector de públic. En aquest sentit, ens podríem barrejar entre un públic que escoltaria una ràdio generalista i segurament entre un públic més jove que voldria uns continguts més específics.

En una primera fase, aquestes emissions podrien ser sense locutor, però és evident que l'aposta tecnològica que ens permet la ràdio digital vol dir que hi ha d'haver altres propostes i, per tant, doncs, aquestes noves propostes també ens requereixen una presentació molt diferenciada. Ja no són imprescindibles només el locutor o la locutora, o el presentador o la presentadora, o el director o la directora, com vostès vulguin, sinó que aquests continguts vénen farcits d'altres maneres.

Un canal de jazz, que és el que ja estem fent en aquests moments, és a dir, que tenim en projecte en aquestes moments, perquè una de les ofertes musicals que estem fent és una oferta molt àmplia i molt diversificada, però, en tot cas, si estem parlant d'especialització, creiem que una oferta en aquest segment de música podria diferenciar un mercat claríssim perquè sabem que hi ha un públic molt específic, de la mateixa manera que hi ha un públic que escolta Catalunya Música, que podria escoltar un canal dedicat al món del jazz.

I, evidentment, un canal que ens correspon a nosaltres com a emissores de servei públic seria un canal català dedicat a la música feta al nostre país, no solament la música catalana, sinó la de tots aquells autors i aquells intèrprets que són de casa, evidentment amb una incidència molt marcada i molt adreçada al públic més jove.

Nosaltres estem preparats per poder oferir, evidentment, aquesta àmplia oferta i aquest ampli ventall de possibilitats que ens ofereix la ràdio digital. Podríem fer una multiprogramació de les emissions en freqüència modulada. Per exemple, podríem utilitzar un canal en DAB per tal d'oferir continguts variats de les nostres graelles en freqüència modulada. És a dir, el que estem emetent en aquests moments en podríem fer una síntesi i incloure-la en aquest nou canal. Podríem fer les cinc desconexions que tenim ara dels centres territorials per un sol canal, que això ens permetria que la desconexió de Lleida es pogués sentir des de Girona, que la de Tarragona també igualment, o viceversa. És a dir, que hi hagués una transversalitat total i absoluta d'aquestes desconexions, perquè, ara per ara, les desconexions que fem a través de Catalunya Informació o de Catalunya Ràdio evidentment són locals al cent per cent.

I podríem tenir, també, nous canals especialitzats, aprofitant la gestió dinàmica del múltiplex. És a dir, si aquests canals, que poden tenir una amplada determinada, els fem més petits, en podem fer i enquirir de nous.

Podem incorporar l'emissió dels nous canals digitals musicals, a més a més, a internet. Una altra proposta realment important i agosarada que crec que podria satisfer un ampli sector de públic, tot i que les xifres que ens ha donat aquest matí el doctor Prado sobre l'ús d'internet a Catalunya no són per llençar les campanes al vol, ni de bon tros, però Déu n'hi do! I en el moment que la pantalla de dades per DAB sigui una realitat, aleshores podríem donar tota una informació complementària que, com poden veure vostès mateixos a través de la pantalla, què podria oferir? Doncs titulars d'informació general, titulars d'informació esportiva, informació borsària, etcètera. I m'estalvio de repetir-los tota aquesta llarga proposta d'afegitons que la ràdio digital pot oferir a la seva audiència.

Quines serien les propostes de futur? A veure, Catalunya Ràdio està negociant, en aquests moments, la gestió d'una freqüència d'ona mitjana que ens permetria arribar sense problemes a mig Europa i estar entre les corporacions capdavanteres en el procés de digitalització de l'ona mitjana, la DRM. Si fins ara pensàvem que aquesta possibilitat no existia, ara ja tenim proves fefaents que sí. Ràdio Nacional en aquest cas concret, va fer unes proves no fa gaires setmanes a Madrid en aquest sentit.

Estem treballant en l'horitzó de la ràdio digital en totes les vessants, però, bé, jo crec que aquí sorgeix un interrogant important. És a dir, diguem que, des de la

nostra perspectiva, les coses podrien ser relativament fàcils, però que, en canvi, quan apareix en el context l'Estat espanyol, aquesta facilitat es converteix en dificultat. El desenvolupament de la DAB en l'Estat espanyol està en una via morta gairebé des del moment que s'aprova la llei i es fan les concessions estatals, la legislació no ajuda al desenvolupament en solitari de la tecnologia, ja que obliga els diversos operadors a arribar a acords per gestionar el mateix múltiplex, cosa que a vegades és difícil per diferents interessos empresarials. Per tant, doncs, ens trobem amb un xoc d'interessos amb els que tenen concessions de la DAB i no tenen implantació analògica o la tenen escassa, i no anomenaré ara quines són aquestes empreses de radiodifusió que es troben en aquestes circumstàncies, perquè vostès segurament ja les coneixen.

La legislació tampoc no preveu una transició a la DAB de la realitat radiofònica analògica, ja que actualment no preveu la concessió de llicències a tots els operadors en FM. Vostès recordaran que el pas de l'ona mitjana a la freqüència modulada es va fer d'una manera relativament senzilla. Per què es va fer d'aquesta manera relativament senzilla? Doncs perquè en el mercat hi va haver els aparells de manera immediata en ona mitjana i freqüència modulada, això ens podia permetre el canvi simultani de les freqüències i de les ones, en aquest sentit, i, per tant, doncs, això no va significar cap trauma. Durant tres anys, els operadors han hagut de finançar el transport d'un senyal que mai no ha arribat a un públic majoritari. Per tant, això ens ha costat i ens costa diners. Tot i aquesta apatia, l'Administració estatal, creadora del Plan técnico nacional, que s'ha esmentat ja aquest matí a bastament pel que fa referència a la televisió, no ha reaccionat en cap moment per modificar la situació i dinamitzar el desenvolupament de la DAB. Només l'Administració catalana s'ha mostrat clarament a favor de la DAB, com molt bé ha remarcat el nostre director general aquest matí, i ha fet un pas endavant en la concessió de freqüències autonòmiques. Curiosament, aquest és l'únic cas que s'ha donat a tot l'Estat de les autonomies. I ha modificat acords del Plan técnico per afavorir la constitució de multiplexors coordinats entre emissores. Jo els podria assenyalar, en aquest sentit, que en una reunió, ara fa un any, amb els directors de ràdios autonòmiques de l'Estat espanyol, diguem-ne, la FORTA ràdio, per entendre'ns d'alguna manera, qui més qui menys estava emetent, també, en digital. Però qui més qui menys no estava disposat a fer cap més pas endavant en aquest sentit. Per què? Justament pel que els he assenyalat ara fa un moment: els costos econòmics que això representa i, a més a més, la poca facilitat o la poca predisposició que l'Administració o el Govern estatal ha manifestat referent a aquesta qüestió.

A Europa la situació, com hem pogut comprovar, no és pas millor que a l'Estat espanyol, tret de la Gran Bretanya, com ens explicarà el col·lega de la BBC, on l'èxit de la DAB passa per la distribució d'un milió d'aparells, la resta de països tampoc han apostat per liderar el canvi radiofònic cap al digital mitjançant la DAB. Vostès veuran aquí, reflectit a la seva pantalla, un aparell DAB, molt bonic, funciona magníficament, difícilment el trobaran en el mercat, i, si el troben, doncs s'hauran de rascar la butxaca d'una manera considerable. El temps passat ha afavorit el desenvolupament d'altres tecnologies, que, sense estar encara a l'alçada de la DAB, sí que fan pensar en la possibilitat que l'acabin superant, com la DRM, que ja els he

esmentat fa un moment, l'ona mitjana, l'iboc, la ràdio digital, per entendre'ns, dels Estats Units enfrontada a la redigitalització de la freqüència modulada que es promou des d'Europa.

Aquesta incertesa, doncs, juntament amb la realitat actual, on no hi ha espai a la DAB per a tots els operadors de freqüència modulada, fan que les grans cadenes radiofòniques tampoc estiguin al capdavant d'aquest canvi de tecnologia, i suposo que alguna cosa farà el ponent que em segueix a continuació, dirà el ponent que em segueix a continuació sobre aquesta qüestió.

Això comporta, doncs, que a data d'avui concessionaris amb freqüències analògiques i concessionaris sense freqüències analògiques tinguin realment visions molt diferents sobre si hem d'avançar o no hem d'avançar en la DAB, i que contribueixin, naturalment, sense voler-ho, a deixar una mica immobilitzada i estancada la situació, que és amb el que ens trobem ara.

També m'agradaria dir-los que, demà justament, hi ha una reunió del Foro Digital a Madrid, on hi ha diverses opinions enfrontades al respecte. Uns a favor que es faci un pas endavant, i uns altres tancats a demanar a l'Administració del Govern estatal que això s'aturi d'una manera definitiva. Podem fer propostes? Evidentment. Les podem fer. Queda clar. I, tot i que el sector està d'acord que el futur de la ràdio serà digital o no serà, cal, crec, aclarir la situació en els següents termes: primer, i abans que res, és necessari que l'Administració central expressi, com ho ha fet amb la televisió, una posició clara sobre el desenvolupament de la DAB. La televisió s'ha fixat una data claríssima; la ràdio, evidentment, ni tan solament s'ha arribat a plantejar aquesta qüestió. Si el posicionament és favorable, ha d'anar acompanyat de mesures concretes i modificacions legislatives, evidentment. Si és contrari, aleshores ha d'anar acompanyat de la derogació de la llei, i d'una proposta alternativa que satisfaci els concessionaris actuals. I si és favorable, quines actuacions cal emprendre de manera més o menys immediata per ajudar al desenvolupament de la DAB? Doncs són molt clares, i crec que ja en certa manera han quedat exposades amb el que acabo de dir: modificacions legislatives, respecte a la potència d'emissió per resoldre els problemes de recepció als edificis, perquè hem parlat abans que hi ha un 85 per cent de població cobert, però si vostès tenen un aparell d'aquestes característiques, potser en el menjador ho senten, i quan se'n van a l'habitació, que és allà on molta gent vol escoltar la ràdio, quan se'n va a dormir, segurament en aquell moment no ho sentiran; afavorir un augment de la cobertura, evidentment, per part de l'Administració, per garantir una situació semblant a la de l'FM, i que no representi costos realment a els que decideixin emprendre aquesta important aventura tecnològica; habilitar freqüències digitals per fer un pas no traumàtic dels actuals operadors en analògic a la DAB; facilitar, també, que siguin les mateixes empreses les que negociïn la seva incorporació voluntària a un múltiplex, i liderar una campanya estatal de promoció de la DAB, no solament aquí, a casa nostra, sinó, evidentment, que aquesta campanya ha de tenir un abast molt més ampli que inclogui la subvenció d'aparells per tal de facilitar-ne la introducció en el mercat i que tinguin el suport de tots els concessionaris i el seus mitjans. Si es donen totes aquestes condicions, evidentment la DAB podrà ser un èxit, però, si no... —i podrà conviure amb altres sistemes, evidentment, com ja hem esmentat, com la DRM o l'encara més llunyà DMB.

Nosaltres, Catalunya Ràdio ja ha reiterat la seva predisposició a liderar aquest projecte i a ser motor del que està cridada a ser, evidentment —no se'ls escaparà—, la ràdio d'aquest segle que ja som, el segle XXI.

Moltes gràcies.

El Sr. Carmel Mòdol

Moltes gràcies, senyora Minobis. De la ràdio pública a la ràdio privada, i segurament amb una visió complementària, però potser polèmica respecte a les posicions que fins ara ha manifestat la senyora Minobis.

Per defensar les prestacions de la radiodifusió privada, té la paraula el senyor Francesc Robert, que és director d'Onda Zero a Catalunya i secretari general de l'Associació Catalana de Radiodifusió Privada. Quan vulgui, senyor Robert.